

31. helluntain jälkeinen viikko, tiistai

Päivän epistola

(Hepr. 12: 25 – 26; 13: 22 – 25)

”Veljet, varokaa torjumasta häntä, joka puhuu! Kun isät Siinailla torjuivat hänet, joka ilmoitti tahtonsa maan päällä, he eivät päässeet rangaistuksesta. Vielä huonommin käy meidän, jos käännämme selkämme hänelle, jonka sanat tulevat taivaasta. Hänen äänensä pani silloin maan järisemään, ja nyt hän on luvannut: - Vielä viimeisen kerran minä panen maan järkkymään, enkä vain sitä, vaan myös taivaan. Veljet, pyydän teitä kestämään nämä kehotuksen sanat, olenhan kirjoittanut aivan lyhyesti. Vielä voin kertoa teille, että veljemme Timoteus on päässyt vapaaksi. Jos hän tulee ajoissa, otan hänet mukaani teidän luoksenne. Tervehtikää kaikkia johtajianne, tervehtikää kaikkia pyhiä. Italiasta kotoisin olevat veljet lähettävät teille tervehdyksensä. Armo teille kaikille!”

”Joka puhuu” tarkoittaa taivaassa Isän oikealla puolella olevaa Kristusta. ”Isät Siinailla” on mielenkiintoinen suomennos. Alkuperäinen teksti ei mainitse Siinaita, mutta käänös on siinä mielessä oikea, että se tuo oikean ymmärryksen tekstiin. Kyseessä on tilanne, jossa israelilaiset torjuivat Jumalan sanan erämaavaelluksen aikana. Heprealaiskirjeen kirjoittaja toteaa, että ne, jotka torjuvat Jumalan taivaasta tulevan varoituksen, saavat suuremman rangaistuksen kuin erämaavaelluksella olleet israelilaiset.

Maan järiseminen on lainaus profeetta Haggailta (Hagg. 2: 6). Se todennäköisesti viittaa viimeisen päivän tapahtumiin (vrt. Ps. 102: 26 – 27; Matt. 24: 29) tai Kristuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen (vrt. Matt. 27: 51; 28: 2). Se, mikä on luotua, järisee (vrt. Hepr. 12: 27).

Seuraavaksi siirrymme jo Heprealaiskirjeen loppusanoihin. ”Kehotuksen sanat” on tekninen termi, jolla tarkoitetaan saarnaa (vrt. Ap.t. 13: 15). Nyt sillä viitataan koko heprealaiskirjeeseen. Kirjoittaja on tehnyt kirjallisen saarnan, joka on tarkoitettu luettavaksi seurakunnan kokouksessa. ”Italiasta kotoisin olevat veljet” voi viitata siihen, että kirjoittaja oli Italiassa tai että hänen seurassaan kirjoitushetkellä oli Italiasta kotoisin olevia veljiä.

Päivän evankeliumi

(Mark. 10: 2 – 12)

”Siihen aikaan Jeesuksen luo tuli myös fariseuksia, jotka häntä koetellakseen kysyivät, saako mies hylätä vaimonsa. Hän vastasi heille: ”Mitä Mooses on siitä säättänyt?” He sanoivat: ”Mooses antoi meille luvan kirjoittaa erokirjan ja hylätä vaimon.” Silloin Jeesus sanoi: ”Te olette kovasydämissä, siksi hän laati teille sellaisen säännöksen. Mutta maailman alussa Jumala loi ihmisen mieheksi ja naiseksi. Sen tähden mies jättää isänsä ja äitinsä ja liittyy vaimoonsa, niin että nämä kaksi tulevat yhdeksi lihaksi. He eivät siis enää ole kaksi, he ovat yksi. Ja minkä Jumala on yhdistänyt, sitä älköön ihminen erottako.” Kun he olivat keskenään, opetuslapset kysyivät uudestaan tätä asiaa. Jeesus sanoi heille: ”Se, joka hylkää vaimonsa ja menee naimisiin toisen kanssa, on avionrikkoja ja tekee väärin vaimoaan kohtaan. Ja jos vaimo hylkää miehensä ja menee naimisiin toisen kanssa, hänkin tekee aviorikoksen.”

Sama Jeesuksen opetus löytyy Matteukselta (Matt. 19: 3 – 9). Matteuksen teksti ei ole yhtä ankara kuin Markuksen, Matteuksen tekstin mukaan haureus oikeuttaa avioeroon. Matteuksella on maininta avioerosta myös toisessa yhteydessä (Matt. 5: 32), joka on samansisältöinen kuin edellisessä kohdassa. Todennäköisesti Markuksen teksti on lähempänä Jeesuksen omia sanoja. Luukkaalla on myös lyhyt maininta avioerosta (Luuk. 16: 18). Apostoli Paavali antaa ensimmäisessä Korinttolaiskirjeessä ohjeen, miten toimia, jos avioparin toinen puoli ei ole uskossa (1. Kor. 7: 10 – 16), tämä ohje on hänen omansa, ei Herran sana.

Tapahtumapaikka on Juudean alueella (Matt. 10: 1). Fariseusten tarkoitus oli ”koetella” Jeesusta. Kysymys koski avioeron laillisuutta, siinä ei kysytty avioeron perusteita. Nähtävästi Jeesuksen opetus avioliiton purkamattomuudesta oli yleisesti tunnettu asia, ja fariseukset koettivat saada Hänet vastakkain viidennen Mooseksen kirjan ohjeen kanssa (5. Moos. 24: 1 – 4). Tässä ohjeessa miehelle annettiin mahdollisuus erota vaimostaan, jos hän havaitsi vaimossaan jotain epämieluisia. Ohjeen varsinaisena tarkoituksena oli suojella vaimoa miehen mahdollisesta väkivaltaiselta käytökseltä. Fariseusten tarkoituksena mahdollisesti oli saada aikaan tilanne, jossa Jeesus olisi käytännössä tuominut Herodes Antipaan aviorikoksen ja joutuisi sen takia hankaluuksiin Herodeksen kanssa.

Mikä on se epämieluin asia, joka oikeutti avioeroon, ei selviä Mooseksen kirjan tekstistä. Sen takia rabbit tulkitsivat kohtaa. Nähtävästi Matteuksen mainitsema haureus on jo tätä tulkintaa. Erokirjan laatiminen ei vaatinut oikeudenkäyntiä, vaan aviomies yksinkertaisesti kirjoitti käskyn: ”Minä luovun ja eroan vaimostani tänä päivänä”. Tämän tekstin hän antoi vaimolleen. Tätä tapaa Jeesus piti osoituksena ihmisten kovasydämisyydestä.

Fariseusten ajattelun taustalla on heidän käsityksensä miehen valtaoikeudesta. Jeesus torjuu tämän ajattelun korostaen, että avioliitossa on kaksi tasapuolista osapuolta. Hän kielsi avioeron raamatullisista syistä. Hän lainaa ensimmäistä Mooseksen kirjaa (1. Moos. 1: 27; 2: 24), jonka mukaan aviopari ovat ”yksi liha” ja avioero on kielletty. Viidennen Mooseksen kirjan ohje avioerosta johtuu ihmisten heikkoudesta. Jeesuksen tarkoitus on palauttaa voimaan Jumalan luomisteon alkuperäinen idea. Maininta ”älköön ihminen erottako” tarkoittaa aviomiestä, ei jotain suhteen ulkopuolista tekijää, esimerkiksi tuomaria. Mitään ulkopuolista tekijää ei Mooseksen kirjojen mukaan tarvittu, sillä tekstin mukaan aviomies itse teki erokirjan.

Jeesus jatkoi opetustaan avioerosta opetuslapsilleen. Vaimon hylännyt ja naimisiin menevä tekee aviorikoksen. Sama asia koskee myös vaimoa, jos hän toimii samalla tavalla. Yleensä juutalaisuudessa ajateltiin, että vain mies voi ottaa avioeron. Mutta Rooman lain mukaan myös naisella oli mahdollisuus ottaa avioero. Tekstimme on siis ymmärrettävä laajemmin, kuin vain juutalaiselta näkökannalta. Lisäksi tiedossa on, että on olemassa muutama esimerkki, jossa juutalainen nainen oli ottanut avioeron miehestään.

Kirkon ajattelussa perhe nähdään ”pienenä kirkkona”. Sen jäsenten, siis myös avioparin, tehtävänä on edetä yhdessä kohti Jumalan valtakuntaa. Luomiskertomus tuo esille myös näkökulman, jota ei tässä yhteydessä asian laajuuden takia voida käsitellä tyhjentävästi. ”Jumala loi ihmisen kuvakseen, Jumalan kuvaksi hän hänet loi, mieheksi ja naiseksi hän loi heidät” (1. Moos. 1: 27). Näyttäisi siltä, että ihminen olisi ”täydellinen”, jos hänellä on toista sukupuolta oleva pari. Tämä korostuu siinä tehtävässä, joka annetaan seuraavassa jakeessa: ”Olkaa hedelmälliset, lisääntykää” (1. Moos. 1: 28). Nyt pitää huomata, että tässä ei kielletä yksin olemista eikä tuomita lapsettomia pariskuntia, vaan tuodaan esille ihmisparin tärkein asia, jos se on mahdollista kyseiselle parille.

Seksuaalisuus (yhdyntä) on keino, jonka avulla mies ja nainen kasvavat toisensa yhteyteen. Aviorikos merkitsee, että sen tekevä henkilö kasvaa ulos alkuperäisestä liitosta. Verbi, jota käytetään yhdynnästä heprean kielessä on sama, kuin mitä käytetään Jumalan tuntemisesta. Tuntee toinen hyvin syvällisesti toteutuu yhdynnässä.

Lopputekstin mukaan Jeesus käytännössä hyväksyy avioeron. Hän ei kuitenkaan näytä hyväksyvän uudelleen avioitumista. Sama kielteinen näkemys uuteen avioliittoon löytyy myös Matteuksen (Matt. 5: 32) ja Luukkaan (Luuk. 16: 18) evankeliumeista. Me voimme kuitenkin kysyä, onko tässä esillä ihanteena esitetty malli ja sopiiko se langenneeseen maailmaan?

Ortodoksisen kirkon suhtautuminen avioeroon vaihtelee. Jyrkemman tulkinnan mukaan vain aviorikos oikeuttaa avioeron. Osassa paikalliskirkkoja nähdään, että on muitakin syitä, joiden takia avioero on myönnettävä. Tällaisia ovat esimerkiksi jatkuva väkivaltaisuus perheessä, ihmisten katoamiset, pitkät vankilatuomiot, alkoholin ja huumeiden tuomat ongelmat, salattu kykenemättömyys yhdyntään. Kyseessä ajatellaan tällöin olevan jumalallinen taloudenhoito. Ihmisen on voitava elää ”normaalia” perhe-elämää ja jos se vaarantuu niin, että ihmisen toiminta voisi johtaa syntiin, niin silloin avioero nähdään ”pienempänä pahana”.

Kirkko vihkii toiseen avioliittoon ja tietyin varauksin myös kolmanteen avioliittoon. Neljanteen avioliittoon ei enää vihitä.